

DUS.II.053.851.2016.MJ

Zawiadomienie o sposobie załatwienia petycji

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, działając na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. poz. 1195), zawiadamia, że Pani petycja z dnia 28 grudnia 2016 r., w sprawie zmiany przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą emerytalną”, określających zasady ustalania podstawy wymiaru kapitału początkowego - została rozpatrzona negatywnie.

Uzasadnienie

Emeryturę dla osób urodzonych po 1948 r. ustala się w sposób określony w art. 26 ustawy emerytalnej. Kwotę emerytury uzyskuje się w wyniku podzielenia podstawy obliczenia, przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia danego ubezpieczonego na emeryturę. Podstawą obliczenia jest kwota:

1) zwaloryzowanych składek na ubezpieczenie emerytalne zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po 31 grudnia 1998 r.,

2) zwaloryzowanego kapitału początkowego ustalanego dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem 1 stycznia 1999 r. opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy (kwota tzw. hipotetycznej emerytury na dzień 1 stycznia 1999 r.) oraz

3) środków zewidencjonowanych na subkoncie, o których mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 963, z późn. zm.) - w przypadku osób, które przystąpiły do otwartych funduszy emerytalnych.

Z art. 174 ustawy emerytalnej wynika, że do obliczenia kapitału początkowego stosuje się zasady obowiązujące w starym systemie emerytalnym, określone w art. 53 ustawy emerytalnej. Dlatego podstawę jego wymiaru również ustala się według zasad obowiązujących w starym systemie emerytalnym, określonych w 15, 16, oraz art. 18 ustawy emerytalnej, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych może być wybrany z całego

okresu przypadającego przed dniem 1 stycznia 1999 r., a nie - jak w przypadku podstawy wymiaru emerytury - z okresu ostatnich 20 lat kalendarzowych.

Przy obliczaniu podstawy wymiaru kapitału początkowego stosowana jest generalna zasada obowiązująca w starym systemie emerytalnym, że podstawę wymiaru ustala się z okresu co najmniej 10 kolejnych lat kalendarzowych (art. 15 ust.1 ustawy emerytalnej), tj. lat następujących bezpośrednio po sobie, chociażby ubezpieczony w niektórych z tych lat przez okres roku lub w okresie krótszym niż rok nie pozostawał w ubezpieczeniu (art.16 ustawy emerytalnej).

Należy podkreślić, że ustawodawca uwzględnił to, że dzień 1 stycznia 1999 r., na który ustala się kapitał początkowy, jest z punktu widzenia ubezpieczonych datą przypadkową, na którą nie mieli żadnego wpływu. Wiele osób, dla których ustala się ten kapitał ma z przyczyn obiektywnych krótki okres ubezpieczenia przed 1999 r. Dlatego oprócz ogólnych zasad ustalania podstawy wymiaru, określonych w art. 15, 16, oraz art. 18 ustawy emerytalnej, stosuje się również przepisy art. 17 ust. 1 i 3 oraz szczególne regulacje, o których mowa w art. 174 ust. 3a i 3b emerytalnej, dotyczące wyłącznie podstawy wymiaru kapitału początkowego.

Ustawodawca przewidział zatem sytuację osób, które w okresie przypadającym przed 1999 r. nie mają 10 kolejnych lat podlegania ubezpieczeniu społecznemu z powodu młodego wieku, pełnienia służby wojskowej, przebywania na urlopie wychowawczym (art. 17 ust. 1 i 3 w związku z art. 174 ust. 3 ustawy emerytalnej) lub nauki w szkole wyższej (art. 174 ust. 3a ustawy emerytalnej). W takich przypadkach podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się z faktycznego, krótszego niż 10 lat, okresu podlegania obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z pominięciem lat, w których dana osoba nie pozostawała w ubezpieczeniu społecznym.

Z faktycznego okresu ubezpieczenia społecznego może być ustalona podstawa wymiaru kapitału początkowego dla osób, które urodziły się po 31 grudnia 1968 r. i dlatego przed 1999 r. nie mają 10 kolejnych lat ubezpieczenia. Natomiast w przypadku starszych osób jest to możliwe tylko wtedy, jeżeli usytuowanie urlopu wychowawczego, służby wojskowej lub nauki w szkole wyższej powoduje, że ubezpieczony nie ma 10 kolejnych lat kalendarzowych, w których osiągał - w każdym roku - wynagrodzenie lub dochód, stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne.

Szczególną regulacją, która ma zastosowanie wyłącznie przy ustalaniu podstawy wymiaru kapitału początkowego, jest przepis art. 174 ust. 3b ustawy emerytalnej. Otóż w przypadku, gdy okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu jedynie przez część miesiący tego roku - do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3 ustawy emerytalnej, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu.

Jak z powyższego wynika, przepisy regulujące sposób ustalania kapitału początkowego w optymalny sposób uwzględniają sytuację ubezpieczonych, którzy z różnych, obiektywnych powodów mają krótki staż ubezpieczenia, uniemożliwiający ustalenie

podstawy wymiaru z 10 kolejnych lat kalendarzowych. Dlatego nie planuje się nowelizacji art. 174 ustawy emerytalnej w taki sposób, aby przy ustalaniu podstawy wymiaru kapitału początkowego nie był stosowany art.16 ustawy emerytalnej.

Należy podkreślić, że kapitał początkowy jest jednym ze składników podstawy obliczenia emerytury, tak więc jego kwota nie przesądza o wysokości przyszłej emerytury. W przypadku osób urodzonych po 1948 r., decydujące znaczenie ma długość okresu opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe po 1998 r., jak również ich wysokość.

Z uwagi na to, że przed 1999 r. przebywała Pani na urlopach wychowawczych, Pani pismo zostało przesłane do Departamentu Świadczeń Emerytalno-Rentowych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (01-748 Warszawa, ul. Szamocka 3,5), w celu zbadania prawidłowości ustalenia kapitału początkowego.

MINISTER
Marcin Zieleniecki
PODSEKRETAŹ STANU

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.